

NİSAN 2025

ASİ NEHRİ HAVZASI ÇEVRE VİZYON PLANI

Dünya Mirası
Adalar

Bluescapes
Alliance

HAKKINDA

Antakya Çevre Koruma Derneği önderliğinde, Dünya Mirası Adalar Ekoloji ve Kültür Derneği ile Asist (Asi İstanbul Sivil Toplum İnisiyatifi) ortaklığı ile oluşturulan bu sivil girişim, bölgenin çevresel değerlerini ve ekosistemini korumak ve çevresel tehditlere karşı dayanıklılık geliştirmek için bir araya gelmiştir. **Çevre Vizyon Planı; Asi Nehri Havzası, Samandağ kıyıları ve diğer deprem bölgelerinde, doğa dostu ve afetlere karşı dayanıklı bir gelecek inşa etmemiz için yol haritasıdır.**

Dünyada tüm yaşanabilir, dirençli şehirlerin planlamalarında imar planlarından önce stratejik vizyon planı ve çevre düzen planları yapılır. Bu, insanca ve doğayla uyumlu, tüm canlı varlıkların kaliteli yaşam standartlarını da beraberinde getirir. Çevre düzeni planları, hem bugün kaybettiklerimizi güvenli bir şekilde yeniden inşa etmek hem de gelecekteki afetlere karşı dirençli olmak açısından büyük önem taşıyor. Bu planlar, aynı zamanda tarihi ve kültürel mirasın korunmasını, ekolojik dengelerin gözetilmesini ve yapılan jeolojik etütler doğrultusunda güvenli yaşam alanlarının belirlenmesini sağlayacak. Tarımı, doğası ve insanıyla bir bütün olan bu coğrafya için sürdürülebilir bir gelecek inşa etmek hepimizin sorumluluğu.

Destekleyen Kurumlar:

Bu yayın, the Conservation Collective, Turkish Philanthropy Funds, Turkey Mozaik Foundation ve Sivil Toplum için Destek Vakfı iş birliği ile hayata geçirilen Turquoise Coast Environment Fund - Turkey (TCEF)'in finansal desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğinden sadece Antakya Çevre Koruma Derneği sorumlu olup, herhangi bir şekilde destekçi kurumların görüşlerini yansıtmamaktadır.

Vizyonumuz havası solunabilen, suyu içilebilen, zengin toprakları ekilebilen, tüm canlıları ile birlikte yaşayabilen, depremlere dirençli bir Asi Havzasıdır. Çevre vizyon planı, bu hedeflerin hayata geçirilmesi için uygulanması gereken hedefler, projeler, programlar ve politikaların belirlenmesi ve kayıt altına alınarak ilgili kurumlar ve kamuoyu ile paylaşıldığı herkese açık bir belgedir.

Asi Nehri Çevre Vizyon Planı projesi, Antakya Çevre Koruma Derneği, Dünya Mirası Adalar Ekoloji ve Kültür Derneği ile Asist ortaklığıyla; **Turquoise Coast Environment Fund-Turkey, Conservation Collective, Turkish Philanthropy Funds, Turkey Mozaik Foundation ve Sivil Toplum için Destek Vakfı tarafından desteklenmiştir.** Asi Nehri Havzası Çevre Vizyon Planı Nilgün Karasu, Aysim Türkmen, Sera Tolgay, İdil Ceren ve Derya Tolgay tarafından hazırlanmıştır.

Not: "Asi Nehri Havzası Çevre Vizyon Planı" kamuya açık bir belgedir, tüm görseller ve veriler kaynak gösterilerek paylaşılmalıdır.

İÇERİKLER

HAKKINDA: ÇEVRE VİZYON PLANI

02

ASİ NEHRİ HAVZASI

Ters Akan Nehir	04
Kıtaların Birleştiği Nokta	06
Su Döngüsü ve İklim Krizi	10

6 ŞUBAT DEPREMİ

Yıkımın Yoğunlaştığı Bölgeler	12
-------------------------------------	----

GELECEK İÇİN BİR YOL HARİTASI

14

Havza Ölçeğinde Planlama	16
Asi Nehri Havzasının 30%'unu 2030'a kadar Korumak	18
Taş Ocakları	20
Hedef 1: Taş ocaklarının çevreye, su döngüsüne ve halk sağlığına verdiği zarar önlenmeli	22
Asi Nehri ve Havzası	24
Hedef 2: Asi Nehri'nde su kalitesi ve ekolojik denge korunmalı	26
Tarım Arazileri	28
Hedef 3: Zengin ovalarda tarım alanları korunarak doğa dostu tarım teşvik edilmeli	30
Milleyha Sulak Alanı	32
Hedef 4: Milleyha sulak alanı korunarak biyoçeşitlilik ve ekosistem sağlığı desteklenmeli	34
Samandağ Kıyı Şeridi	36
Hedef 4: Kıyı kenar çizgisi ihlalleri önlenmeli ve doğa dostu kıyı kullanımı teşvik edilmeli	38

BİR SONRAKİ ADIMLAR

40

Katkıda Bulunanlar	41
--------------------------	----

TURKISH
PHILANTHROPY
FUNDS

ASİ NEHRİ HAVZASI

KITALAR ARASIR BİR KAVŞAK

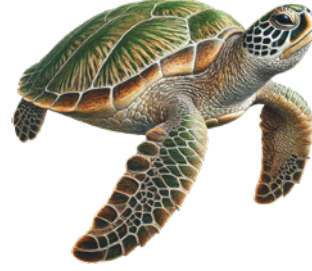
Asi Nehri Havzası, yalnızca bölgesel bir ekosistem değil, aynı zamanda kıtalararası doğa ve jeoloji etkileşimlerinin kesişim noktalarından biridir. Nehir, Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nden doğup Suriye'yi geçerek Türkiye'de Akdeniz'e dökülürken, farklı iklim kuşakları ve ekolojik bölgeler arasında bağlantı kurar. Bu geçişken yapı, havzayı hem biyolojik çeşitlilik açısından zengin hem de çevresel değişimlere karşı kırılgan hale getirir.

Jeolojik olarak, Asi Havzası büyük fay hatlarının kesiştiği bir bölgede yer alır. Doğu Anadolu Fay Hattı ve Ölü Deniz Transform Fayı, bu bölgenin sürekli tektonik hareketlere maruz kalmasına neden olur. Bu hareketlilik, hem nehrin akış rejimi hem de kıyı çizgisinin şekillenmesi üzerinde doğrudan etkili olmuştur. Depremler, alüvyon taşınımı ve delta oluşumu gibi süreçler, havzanın zaman içinde nasıl değiştiğini gösteren en önemli dinamiklerdendir.

Ekolojik açıdan, Asi Nehri ve çevresi, kuş göç yolları ve deniz yaşamı için hayati bir koridor görevi görür. Özellikle Milleyha Sulak Alanı ve Samandağ kıyıları, Afrika ve Avrupa arasında göç eden su kuşları için bir durak noktasıdır. Bunun yanı sıra, Chelonia mydas (yeşil deniz kaplumbağası) gibi nesli tehlike altındaki türler, bu bölgedeki sahillere yumurtalarını bırakır. Asi Nehri'nin sağlıklı bir ekosistem olarak korunması, yalnızca bölge halkı için değil, kıtalar arası doğal döngüler için de büyük önem taşımaktadır.

White Stork
Ciconia ciconia

Yeşil Deniz Kaplumbağası
Chelonia mydas

Greater Flamingo
Phoenicopterus roseus

Püsküllü Hayalet Yengeç
Ocypode cursor

Eurasian Bittern
Botaurus stellaris

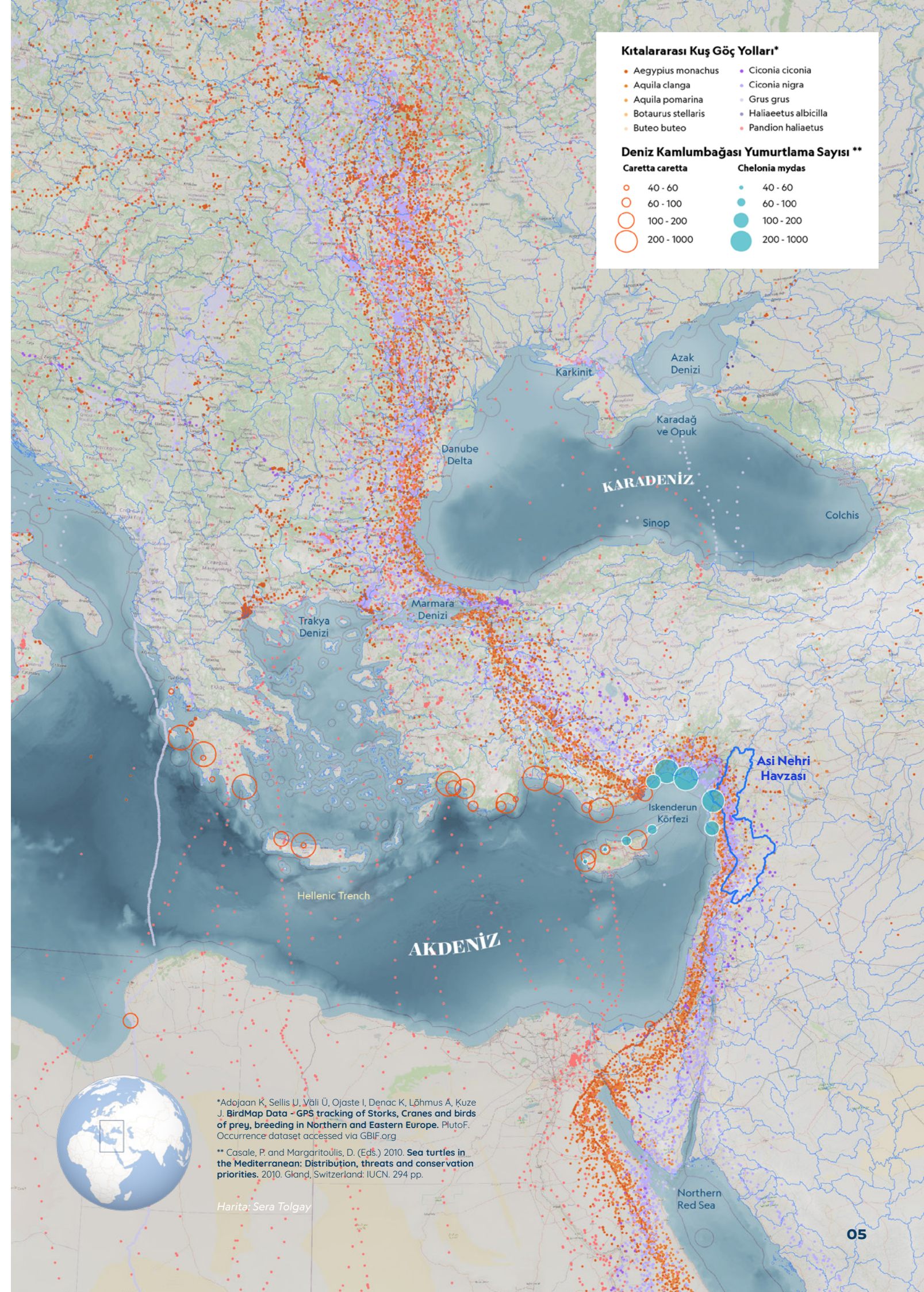
Sarı benekli kaplumbağa
Emys Orbicularis Eiselti

Osprey
Pandion haliaetus

Hatay dağ ceylanı
Gazella gazella

ASİ (ORONTES)

TERS AKAN NEHİR

"Asi Nehri" adı, nehrin akış yönünden kaynaklanır. Nehir, Dicle ve Fırat gibi diğer büyük nehirlerin aksine güneyden kuzeye doğru akarak ilerler. Bu alışılmadık akış yönü nedeniyle "Asi" (isyan eden, tersine akan) adı verilmiştir.

Orontes adı, Antik Çağ'a dayanan köklü bir geçmişe sahiptir. Antik Yunanlılar ve Romalılar döneminde bu ad yaygın olarak kullanılmış, inşa edilen ünlü Apamea Köprüsü "Orontes Köprüsü" olarak anılmıştır. Bazı kaynaklara göre ise, "Orontes" adı, Büyük İskender döneminde bölgedeki yerel yöneticilerden biri olan Orontes adlı bir Pers soylusuna atfen verilmiştir. Osmanlı dönemine gelindiğinde nehir, ters akış yönü nedeniyle "Asi" adını alarak günümüzde de bu isimle bilinmeye devam etmiştir.

AMANOS (NUR) DAĞLARI

AMİK OVASI

ANTAKYA

KURUYER

HARBIYE

YAYLICA

YOĞUNOLUK

SAMANDAG

SINANLI

BOZLU

ASİ NEHİRİ

KEL DAĞI

YARSELİ BARAJI

AKDENİZ

Harita: Sera Tolgay

SU DÖNGÜSÜ VE İKLİM KRİZİ

Asi Nehri Havzası'ndaki su döngüsü, dağlık bölgelerden beslenen yüzey suları, yer altı su kaynakları ve buharlaşma süreçleriyle şekillenir. Lübnan Dağları ve Amanos Dağları'ndan gelen yağış, nehrin ana kaynağını oluştururken, kar erimeleri ve mevsimsel akışlar su rejimini dengelemektedir. Yer altı suları, özellikle Bekaa Vadisi ve Amik Ovası gibi tarım alanlarında önemli bir su kaynağı olup, nehrin düşük akış dönemlerinde yüzey suyunu besleyerek ekosistem dengesi sağlar. Ancak, aşırı yer altı suyu çekimi ve sulama amaçlı kullanım, yer altı su seviyelerinde düşüşe neden olarak nehrin beslenme döngüsünü olumsuz etkileyebilir.

Bölgenin su döngüsü, iklim değişikliği nedeniyle ciddi tehdit altındadır. Artan sıcaklıklar ve azalan yağışlar, Asi Nehri'nin su seviyelerinde düşüşe, kurak dönemlerin uzamasına ve taşkın rejimlerinde değişimlere yol açmaktadır. Akdeniz Havzası, küresel iklim değişikliğinden en fazla etkilenen bölgelerden biri olup, bu değişimler hem su kaynaklarının azalmasına hem de deniz seviyesinin yükselerek kıyı sulak alanlarını tehdit etmesine neden olmaktadır. Asi Havzası'ndaki bu ekolojik değişimler, tarım, içme suyu temini ve biyoçeşitlilik üzerinde büyük etkiler yaratırken, sürdürülebilir su yönetimi politikalarının önemini artırmaktadır.

Aşırı Sıcaklar

Dünya 1.5°C ısınırken, Akdeniz'de bu ortalama yaklaşık 2.2°C oluyor. Geçmişte yılda ortalama 10-20 aşırı sıcak gün görülürken, bu sayının 2100'e kadar her yıl 60-80 güne çıkması bekleniyor.

+2.2 °C

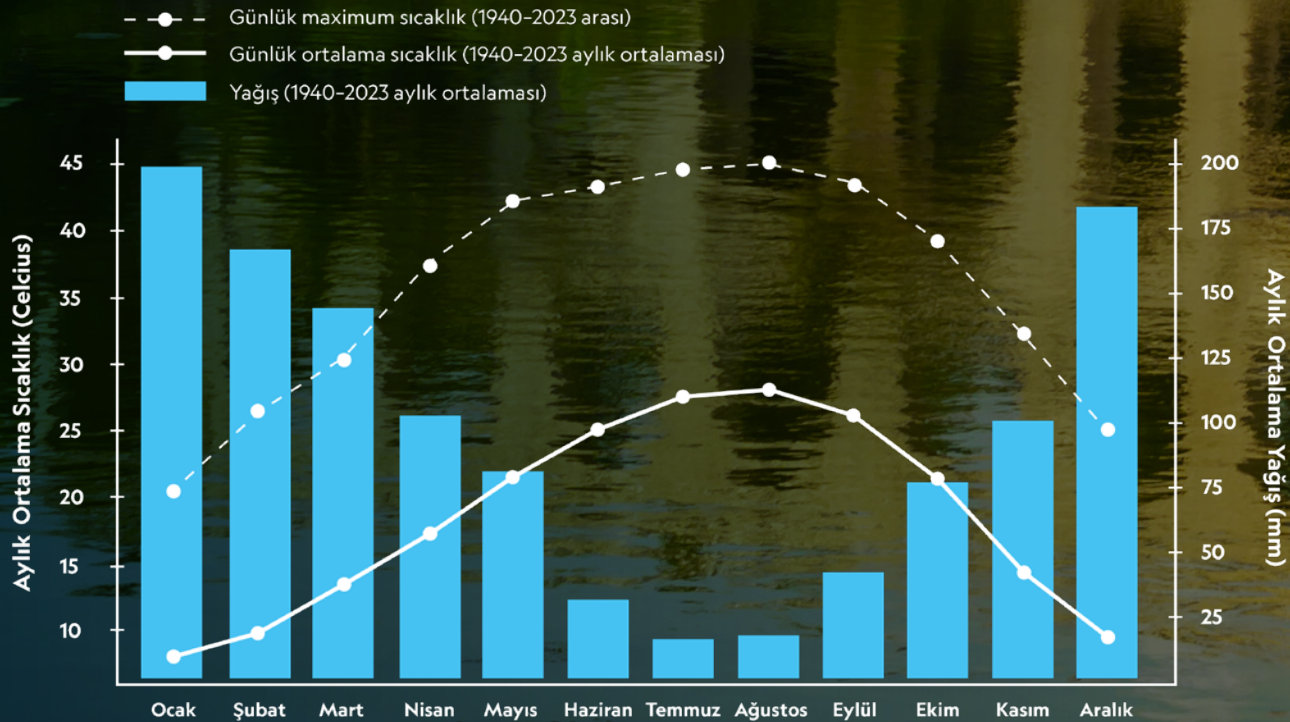

Kuraklık & Yağışlar

arasında Akdeniz'de azalma öngörülüyor, RCP8.5 yüksek emisyon senaryosu altında özellikle yaz yağışları için. Yağışlar daha kısa sürede ve daha şiddetli sağanaklar şeklinde düşeceği için yüzey akışı artarken, toprak nemi ve yeraltı suyu yenilenmesi azalacak.

10-30%

Antakya, Hatay İklim Verileri

Kaynak: Resmi İstatistikler - İllerimize Ait Mevsim Normalleri (1991-2020)" (in Turkish). Turkish State Meteorological Service. Veri güncelleme tarihi: 28 June 2025

HAMA, SURIYE

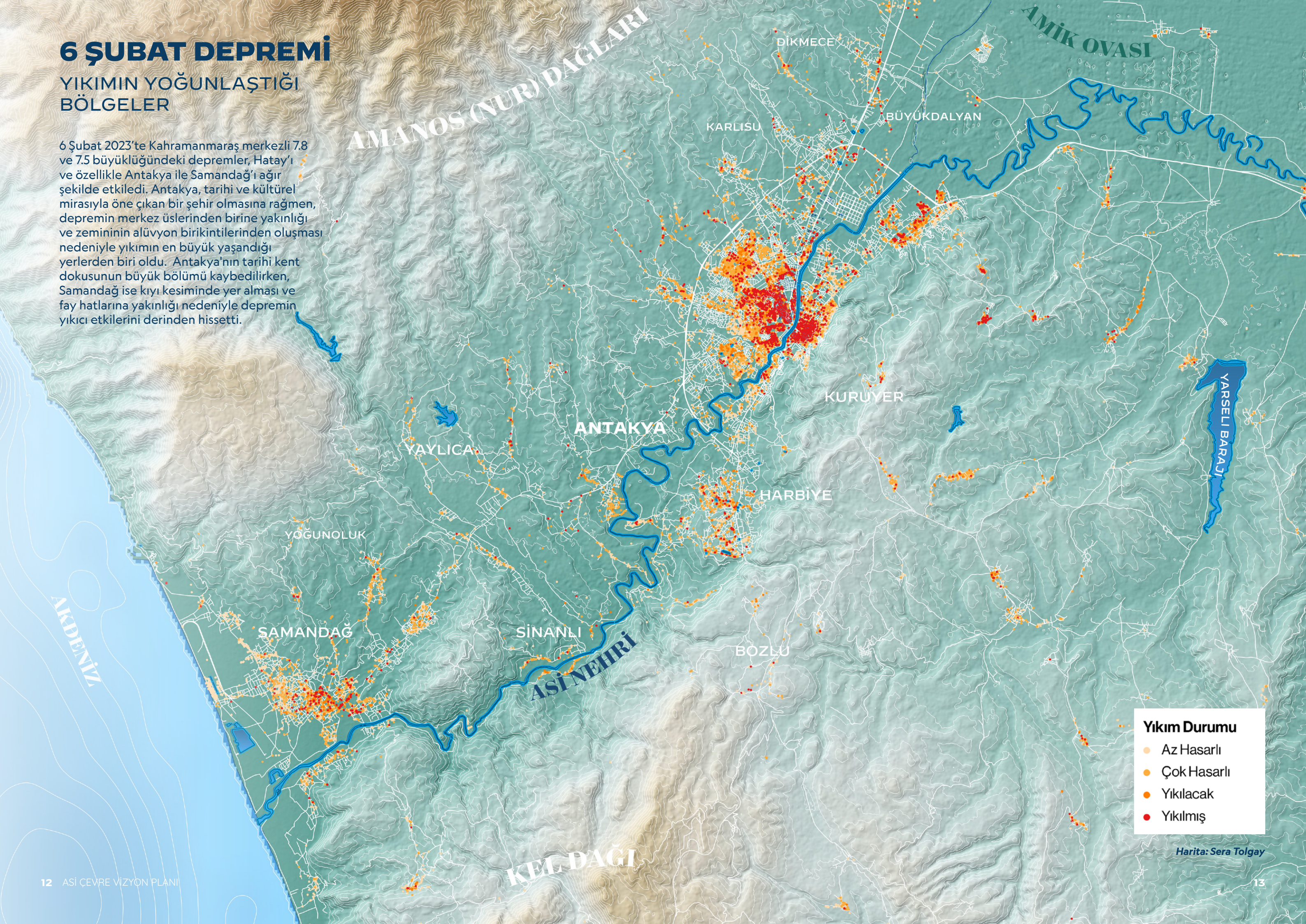
Fotoğraf: Adobe

6 ŞUBAT DEPREMİ

6 ŞUBAT DEPREMİ

YIKIMIN YOĞUNLAŞTIĞI BÖLGELER

6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli 7.8 ve 7.5 büyüklüğündeki depremler, Hatay'ı ve özellikle Antakya ile Samandağ'ı ağır şekilde etkiledi. Antakya, tarihi ve kültürel mirasıyla öne çıkan bir şehir olmasına rağmen, depremin merkez üslerinden birine yakınlığı ve zemininin alüvyon birikintilerinden oluşması nedeniyle yıkımın en büyük yaşandığı yerlerden biri oldu. Antakya'nın tarihi kent dokusunun büyük bölümü kaybedilirken, Samandağ ise kıyı kesiminde yer alması ve fay hatlarına yakınlığı nedeniyle depremin yıkıcı etkilerini derinden hissetti.

Harita: Sera Tolgay

GELECEK İÇİN BİR YOL HARİTASI

HAVZA ÖLÇEĞİNDE PLANLAMA

Bir havza, yağışlar ve eriyen karın dağlardan ve ormanlardan derelere, ve nehlere, ardından körfezler veya okyanuslar gibi çıkış noktalarına taşındığı bir drenaj alanıdır. Her dere ve nehrin kendisini besleyen bir yukarı havzası vardır. Havzalar, bir akarsuya akan birkaç dönümlük küçük alanlardan, milyonlarca dönüm suyu büyük bir nehre yönlendiren devasa bir alan olabilir. Bir havzanın sınırları yükselti noktaları, sırtlar veya tepeler ile tanımlanır.

Asi Nehri Havzası, Akdeniz'e dökülen önemli bir su sistemi olup, üç ülkeyi (Lübnan, Suriye, Türkiye) kapsayan geniş bir coğrafyaya yayılır. Havzanın en önemli dağları Lübnan Dağları ve Amanos Dağları'dır; bu dağlardan beslenen Asi Nehri, Bekaa Vadisi'nden doğarak kuzeye doğru akar. Nehrin başlıca kolları arasında Afrin ve Karasu Çayları bulunur, ayrıca havzada geniş tarım alanlarına hayat veren birçok küçük dere ve yan kol mevcuttur. Samandağ Deltası ve Milleyha Sulak Alanı, havzanın biyoçeşitliliği açısından kritik öneme sahip sulak alanlardır. Asi Nehri'nin geçtiği Amik Ovası gibi verimli tarım arazileri, tarih boyunca bölgenin ekonomik ve kültürel merkezi olmuştur.

Havza ölçeğinde planlama, yalnızca bir su kütlesinin yakın çevresindeki faaliyetler değil, tüm havza genelindeki arazi kullanımları ve faaliyetlerden etkilenen su kalitesini iyileştirmeye yönelik koruma çabaları için kritik öneme sahiptir. Kirleticiler, tortular ve diğer zararlı maddeler, havzanın farklı noktalarından su yollarına girebilir ve bu nedenle bütüncül, yukarıdan aşağıya bir yaklaşım gerektirir.

Etkili su kalitesi yönetimi, havza sınırları içindeki kara ekosistemleri, yüzey suyu ve yeraltı suyu arasındaki bağlantıları dikkate almayı gerektirir. Havza ölçeğinde planlama, korunması, restore edilmesi veya yönetim müdahalelerinin önceliklendirilmesi gereken

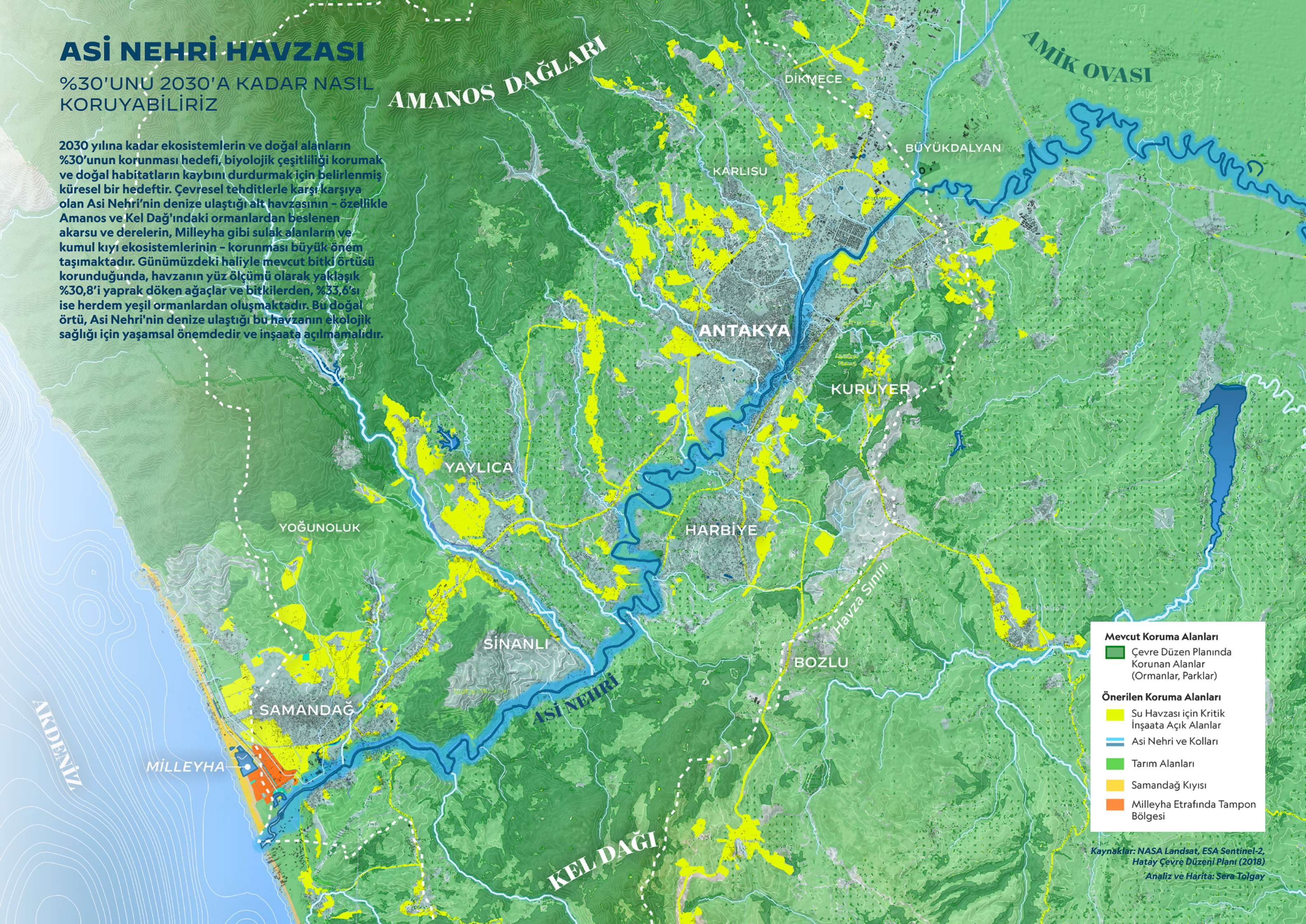
kritik alanları belirlememize olanak tanır ve bu alanlar genel su kalitesi üzerinde büyük etkiye sahiptir. Ayrıca, havza içindeki birden fazla paydaş, kurum ve topluluk arasında iş birliği ve koordinasyonu kolaylaştırır ve su kalitesini iyileştirme çabaları için tutarlı ve bütüncül bir yaklaşım sağlar.

ASİ NEHRİ HAVZASI

%30'UNU 2030'A KADAR NASIL KORUYABİLİRİZ

2030 yılına kadar ekosistemlerin ve doğal alanların %30'unun korunması hedefi, biyolojik çeşitliliği korumak ve doğal habitatların kaybını durdurmak için belirlenmiş küresel bir hedeftir. Çevresel tehditlerle karşı karşıya olan Asi Nehri'nin denize ulaştığı alt havzasının - özellikle Amanos ve Kel Dağ'ındaki ormanlardan beslenen akarsu ve derelerin, Milleyha gibi sulak alanların ve kumul kıyı ekosistemlerinin - korunması büyük önem taşımaktadır. Günümüzdeki haliyle mevcut bitki örtüsü korunduğunda, havzanın yüz ölçümü olarak yaklaşık %30,8'i yaprak döken ağaçlar ve bitkilerden, %33,6'sı ise herdem yeşil ormanlardan oluşmaktadır. Bu doğal örtü, Asi Nehri'nin denize ulaştığı bu havzanın ekolojik sağlığı için yaşamsal önemdedir ve inşaatla açılmamalıdır.

Mevcut Koruma Alanları

Çevre Düzen Planında Korunan Alanlar (Ormanlar, Parklar)

Önerilen Koruma Alanları

Su Havzası için Kritik İnşaat Açık Alanlar

Asi Nehri ve Kolları

Tarım Alanları

Samandağ Kıyısı

Milleyha Etrafında Tampon Bölgesi

Kaynaklar: NASA Landsat, ESA Sentinel-2, Hatay Çevre Düzeni Planı (2018)

Analiz ve Harita: Sera Tolgay

TAŞ OCAKLARI

Asi Nehri Havzasında 60'dan fazla taş ocağı bulunuyor. Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Gerekli Değildir kararı sebebiyle taş ocakları ve beton santralleri yerleşim yerlerine, okullara, zeytinliklere, köy meralarına, su kaynaklarına yakın bölgelerde işletilebiliyor. Başta astım olmak üzere sağlık sorunları yaratan ve deprem sonrası sayıları hızla artan taş ocaklarının, çevreye ve bölge halkına zarar vermeyecek yöntemlerle ve uygun bölgelerde işletilmesi büyük önem taşıyor.

Fotoğraf: Kenan Kantarcı

AKNEHİR

36.100598° N, 36.087494° E

HEDEF 1

TAŞ OCAKLARININ ÇEVREYE, SU DÖNGÜSÜNE VE HALK SAĞLIĞINA VERDİĞİ ZARAR ÖNLENMELİ

Asi Nehri Havzası'nda bulunan taş ocakları ve beton santralleri, ekosistem dengesi, su kaynakları ve halk sağlığı üzerinde ciddi tehditler oluşturmaktadır. Yerleşim alanlarına, su havzalarına ve tarım arazilerine yakın bölgelerde faaliyet gösteren bu işletmeler, hava ve su kirliliği yaratırken astım ve diğer solunum hastalıkları gibi sağlık sorunlarını artırmaktadır. Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecinin yetersiz uygulanması, bu faaliyetlerin denetlenmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, taş ocaklarının çevresel etkilerini azaltacak bağımsız denetim mekanizmalarının oluşturulması, arazi kullanım politikalarının doğaya ve insan sağlığına öncelik verecek şekilde düzenlenmesi ve kamuoyunun bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

DESTEKLEYİCİ PROJELER VE POLİTİKALAR

1. ÇEVREYE VE HALK SAĞLIĞINA VERİLEN TAHRİBATIN AZALTILMASI

- **Hava ve Su Kirliliği İzleme Sistemleri:** Hava kalitesi ölçüm istasyonları ve su kaynaklarının kimyasal analizleri düzenli olarak yapılmalı, bu veriler kamuoyuyla paylaşılmalıdır.
- **Bağımsız Denetim Mekanizmaları:** Taş ocakları ve beton santrallerinin çevresel ve halk sağlığına etkilerini izlemek için bağımsız denetim kurulları oluşturulmalıdır.
- **Yeşil Alan ve Tampon Bölgeler:** Yeni yerleşim planlamalarında hava sirkülasyonunu koruyacak şekilde yeşil tampon bölgeler oluşturulmalı, taş ocaklarının çevresindeki doğal alanlar korunmalıdır.

2. MEVZUAT VE ARAZİ KULLANIM POLİTİKALARI

- **Yerleşim Alanlarından ve Su Kaynaklarından Uzaklaştırma:** Taş ocaklarının yerleşim yerleri, su havzaları ve tarım alanlarından belirli bir mesafede konumlandırılması için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- **ÇED Süresinde Kümülatif Etki**

Değerlendirmesi: Bir bölgede birden fazla taş ocağı veya beton santrali bulunmasının yaratacağı toplam çevresel etkiler değerlendirilmeli ve bu doğrultuda ruhsatlandırma süreçleri gözden geçirilmelidir.

- **Zeytinlik ve Tarım Alanlarının Korunması:** Tarım alanları ve zeytinlikler için taş ocaklarından ve sanayi tesislerinden korunma mesafeleri belirlenmeli, bu alanlar üzerinde taş ocakları kurulmasına izin verilmemelidir.

3. HALK SAĞLIĞININ KORUNMASI VE BİLİNÇLENDİRME

- **Yerel Halkın Eğitimi ve Katılımı:** Taş ocaklarının çevresel ve sağlık üzerindeki etkileri konusunda köylüler ve yerel halk bilgilendirilmeli, şikâyet mekanizmaları oluşturulmalıdır.
- **Medya ve Kamuoyu Desteği:** Taş ocaklarının yarattığı sorunlara dair farkındalık yaratmak için medya desteği alınarak bilgilendirici kampanyalar yürütülmelidir.
- **Yerel Yönetim ve STK İşbirlikleri:** Bölgedeki dernekler, odalar ve sivil toplum kuruluşları taş ocaklarının denetim süreçlerine dahil edilerek karar alma süreçlerine katılımları sağlanmalıdır.

Fotoğraflar: Kenan Kantarcı

ASİ NEHRİ

Binlerce yıldır medeniyetlere yön veren, bereketin ve yaşamın kaynağı olan Asi Nehri, bugün ciddi bir ekolojik krizin eşiğinde. Bu tarihi nehrin yeniden hayat bulması, ancak su kalitesini koruyan, doğa temelli ve katılımcı bir yönetim anlayışıyla mümkün.

Fotoğraf: Kenan Kantarcı

ASİ NEHRİ BOĞAZI
36°02'46.0"N, 35°57'48.8"E

HEDEF 2

ASİ NEHRİ'NDE SU KALİTESİ VE EKOLOJİK DENGİ KORUNMALI

Asi Nehri, tarih boyunca bölgenin ekolojik ve ekonomik yaşamının temel kaynaklarından biri olmuştur. Ancak, sanayi ve tarımsal atıklar, madencilik faaliyetleri ve suyun aşırı kullanımı nedeniyle özellikle depremten sonra nehrin su kalitesi bozulmuştur. Ağır metaller, pestisitler ve diğer kirleticiler hem halk sağlığına hem de su kaynaklarına zarar vermektedir. Kapsamlı havza bazında bir su yönetimi stratejisi geliştirilerek kirlilik kaynaklarının belirlenmesi, su kalitesinin düzenli olarak izlenmesi, doğa temelli çözümler ve toplumsal farkındalığın artırılması gerekmektedir. HATSU Arıtma Tesisi tamamlanana kadar mevcut arıtma tesislerinin etkin çalışabilmesi için bakım, enerji ve teknik destek sağlanmalı; bu süreçte acil olarak mobil veya geçici arıtma sistemleri devreye alınmalıdır. Aynı zamanda eski Asi Nehri yatağı, endemik türlerin yaşadığı hassas bir ekosistemdir; bu alanın korunması, hidrojeolojik olarak araştırılması büyük önem taşımaktadır.

1. SU KALİTESİNİN İZLENMESİ VE KİRLİLİĞİN AZALTILMASI

- **Düzenli Su Kalitesi İzleme Programı:** Nehrin farklı noktalarında düzenli olarak su analizleri yapılarak ağır metaller, pestisitler, kimyasal ve bakteriyolojik kirlilik seviyeleri izlenmelidir.
- **Su Yollarına Çöp Dökümünün Önlenmesi:** Nehir ve kanallara çöp dökümünü engellemek amacıyla sıkı denetimler uygulanmalı, uyarı tabelaları yerleştirilmeli ve farkındalık kampanyaları düzenlenmelidir.
- **İstilacı Türler ve Ötrofikasyonla Mücadele:** Asi Nehri'nde yayılmakta olan istilacı su sümbülleri ve ötrofikasyon tehdidine karşı düzenli temizleme çalışmaları ve besin yükünü azaltıcı önlemler alınmalıdır.
- **Konteyner Kentler:** Deprem sonrası kurulan konteyner kentler ve yerleşim alanlarından doğrudan boşaltılan atık sular acil olarak geçici veya mobil arıtma sistemleri ile devreye alınmalı, uzun vadede ise kalıcı atık su altyapısı kurulmalıdır.

- **Sanayi ve Tarımsal Kirliliğin Önlenmesi:** Fabrika atıklarının arıtmadan suya karışmasını engelleyecek sıkı denetimler yapılmalı, tarımda pestisit ve kimyasal gübre kullanımını azaltan uygulamalar teşvik edilmelidir.
- **Madencilik ve Taş Ocaklarının Kümülatif Etkisi:** Maden ve taş ocaklarından nehre karışan ağır metallerin kontrol edilmesi için düzenli analizler yapılmalı ve bölgesel yönetmelikler sıkılaştırılmalıdır.

2. EKOLOJİK RESTORASYON, DOĞA TEMELLİ ÇÖZÜMLER VE SUYA ERİŞİM

- **Su Yolları Etrafında Tampon Bölgeler:** Nehir kıyısındaki riparyan alandaki doğal bitki örtüsü korunarak ve sulak alanları genişleterek suyun doğal filtrasyon kapasitesi artırılmalıdır.
- **Nehre Erişim ve Basamaklı Yaklaşım Alanları:** Asi Nehri kıyısına kontrollü ve güvenli erişim sağlamak amacıyla, farklı su seviyelerine uyumlu basamaklı kıyı düzenlemeleri planlanabilir. Bu yaklaşım hem taşkın riskini azaltacak şekilde tasarlanabilir hem de halkın suya erişimini doğa dostu biçimde mümkün kılacaktır.
- **Yeşil Altyapı ve Doğal Arıtma Sistemleri:** Bitkisel filtrasyon sistemleri ve yapay sulak alanlar kurularak tarımsal ve evsel atık suların doğaya zarar vermeden arıtılması sağlanmalıdır.
- **Aşırı Su Kullanımının Önlenmesi:** Tarım ve sanayi sektörlerinde suyun daha verimli kullanılması için damla sulama sistemleri teşvik edilmeli ve nehirde aşırı su çekimini sınırlandıran politikalar uygulanmalıdır.

Fotoğraflar (sol üstten sıra ile): Library of Congress, Adobe, Sera Tolgay

3. SU YÖNETİMİ POLİTİKALARININ GÜÇLENDİRİLMESİ

- **Kuraklıkla Mücadele ve Su Tasarrufu:** Artan kuraklık tehdidine karşı tarımda kuraklığa dayanıklı ürün desenleri teşvik edilmeli, yerel ölçekte yağmur suyu hasadı ve yeraltı suyu takviyesi gibi su koruma uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.
- **Havza Bazlı Su Yönetimi:** Nehrin tüm havzasını kapsayan bütüncül bir su yönetim planı oluşturularak ülkeler arası iş birliği artırılmalıdır. Her ölçekteki su kaynakları, kullanıcılar ve ekosistemler birlikte değerlendirilmeli; sınırlar ötesi iş birliği mekanizmaları güçlendirilmelidir.
- Asi Nehri için:
 - alt havza (örneğin Antakya–Samandağ),
 - orta ölçekli il boyutunda havza (Hatay ölçeğinde Amik Ovası ve çevresini dahil eden),
 - uluslararası havza (Lübnan–Suriye–Türkiye), ölçeklerinde çok katmanlı bir su yönetimi planı oluşturulmalıdır.
- **Atık Su Arıtma Tesislerinin Kapasitesinin Artırılması:** Şehirlerden ve sanayi tesislerinden nehre ulaşan atık suların arıtılması için mevcut altyapılar iyileştirilmeli ve yeni arıtma tesisleri kurulmalıdır. TOKİ yerleşimlerinden gelen atık suların doğrudan nehre verilmesini önlemek için bu sular arıtma sistemlerine yönlendirilmeli, ara çözümler hızla devreye sokulmalıdır.
- **Yerel Yönetimler, Üniversiteler ve Sivil Toplumun Katılımı:** Su yönetiminde yerel halk, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve akademisyenlerin sürece dahil edilmesi sağlanmalıdır.
 - **Vatandaş Su İzleme Programı:** “Halkın Gözüyle Asi” – gençler, çiftçiler, öğretmenler gibi grupların katılacağı vatandaş bilimi tabanlı izleme ağı ile su kalitesi takip edilebilir. Eğitimler, mobil uygulamalar, test kitleri ile desteklenebilir.
 - **Asi’nin Hafızası:** Kırsal topluluklarla sözlü tarih çalışmaları, suyla ilgili halk anlatıları, eski su yolları haritalaması ve benzeri çalışmalar ile. suya dair yerel bilgiler belgelenmeli ve karar süreçlerine dahil edilmeli.

4. ESKİ ASİ NEHRİ YATAĞININ KORUNMASI VE ARAŞTIRILMASI

- **Eski Nehir Yatağı İçin Hidrojeolojik Araştırma ve Koruma Planı:** Asi Nehri’nin eski yatağı ve göl havzası, yeraltı-yüzey suyu ilişkileri açısından bilimsel olarak incelenmeli, suyun kaynağı, rejimi ve bağlantıları belirlenerek uzun vadeli koruma stratejileri geliştirilmelidir.
- **Doğal Sulak Alan İlanı ve Ekosistem Restorasyonu:** Endemik türlerin (örneğin Sarı Benekli Kaplumbağa *Emys orbicularis*) yaşadığı bu hassas ekosistem, beton santrali, su kullanımı, atık ve moloz dökümleri nedeniyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır; bu nedenle bölge acil olarak sulak alan ilan edilmeli ve rehabilitasyon çalışmaları başlatılmalıdır. Santralin kaldırılması veya daha uygun bir yere taşınması için yerel yönetimler ve ilgili bakanlıklarla koordinasyon sağlanmalı, halk sağlığı ve doğa koruma öncelikli politikalar geliştirilmelidir.
- **Ulusal ve Uluslararası Tanıtım ve Katılım:** Eski Asi Göl Havzası’nın doğal zenginliği, yerel halk ve uluslararası doğa koruma kuruluşlarının desteğiyle koruma altına alınmalı; bölgenin eko-turizm potansiyeli değerlendirilerek dünya çapında tanıtımı sağlanmalıdır.

Fotoğraflar (sol üstten sıra ile): Adobe, Sera Tolgay, UNDP, Kenan Kantarcı

TARIM ARAZİLERİ

Asi Nehri Havzası'nın bereketli toprakları, yüzyıllardır bölgenin gıda güvenliğini ve kültürel mirasını ayakta tutuyor. Ancak artan madencilik faaliyetleri, plansız yapılaşma ve iklim krizinin etkileri, bu kadim tarım arazilerini tehdit etmekte. Tarımı yalnızca bir geçim kaynağı değil, aynı zamanda yerel halkın hayati geçim kaynağı ve bölge ekosistemin temel taşı olarak gören bütüncül bir yaklaşıma ihtiyaç var. Toprağı, tohumu ve üreticiyi birlikte koruyan politikalar, havzanın direncini depremden sonra yeniden inşa etmenin anahtarıdır.

ANTAKYA MERKEZ ZEYTİNLİKLER

36.209366, ° N, 36.177696 ° E

HEDEF 3

ZENGİN OVALARDA TARIM ALANLARI KORUNARAK DOĞA DOSTU TARIM TEŞVİK EDİLMELİ

Asi Nehri Havzası'nın zengin ovalarında üreticileri destekleyen ve sürdürülebilir bir tarım sektörünün depremden sonra yeniden canlandırılması için tarım alanlarının korunması ve doğa dostu tarımın teşvik edilmesi büyük önem taşıyor. Zeytinliklerin ve değerli tarım arazilerinin korunması, yoğun taş madenciliği ve beton santrallerinin sayılarının artmasından dolayı ortaya çıkan toz ve hava kirliliğinin ekolojik dengeye zarar vermeden devam etmesi, hem yerel üreticilerin ekonomik refahını artırmak hem de doğal kaynakları korumak açısından kritik öneme sahiptir. Ancak, tarım alanlarının imara açılması, zeytinliklerin tahribi ve geleneksel üretim yöntemlerinin kaybolması gibi tehditler, havzanın gıda güvenliğini ve biyolojik çeşitliliğini riske atmaktadır. Bu nedenle, küçük ölçekli çiftçilerin desteklenmesi, ekolojik tarım uygulamalarının teşvik edilmesi ve doğal koruma alanlarının güvence altına alınması için etkili projeler ve politikalar hayata geçirilmelidir.

1. TARIM ARAZİLERİNİN VE ZEYTİNLİKLERİN KORUNMASI

- **İl Tarım Kurulları Kurulması:** Yerel çiftçiler tarafından oluşturulacak tarım kurulları, tarım arazilerinin korunmasını sağlayan kararlar alacak ve yerel üreticilerin ihtiyaçlarını belirleyecektir.
- **Toprak Kanunu ve Arazi Yönetimi Reformu:** Miras yoluyla bölünen tarım arazilerinin imara açılmasını engelleyen düzenlemeler yapılmalı ve koruma politikaları sıkılaştırılmalıdır.
- **Kırsal Planlama İlkeleri:** Meralar, orman alanları ve doğal sit alanları korunmalı, tarım dışı kullanımlara açılmaması için denetimler artırılmalıdır.
- **Zeytinlik Koruma Yasasının Uygulanması:** Mevcut yasal düzenlemelerin eksiksiz uygulanması sağlanmalı, zeytinlikler üzerinde madencilik ve sanayi faaliyetleri engellenmelidir.

- **Yer Değiştirme ve Rehabilitasyon:** Kanunsuz şekilde sökülen zeytinliklerin başka alanlara taşınarak yeniden ekilmesi sağlanmalıdır.

2. EKOLOJİK TARIM VE KÜÇÜK ÇİFTÇİLERİN DESTEKLENMESİ

- **Ekolojik Tarım Mevzuatı ve Kaynak Oluşturulması:** Ekolojik tarımı teşvik eden özel bir mevzuat hazırlanmalı ve bu alana yönelik finansal destek mekanizmaları kurulmalıdır.
- **Kadın Çiftçiler İçin Sosyal Güvence:** Kadın çiftçilerin desteklenerek 3600 prim günü üzerinden emekli olmalarını sağlayacak sosyal güvenlik düzenlemeleri yapılmalıdır.
- **Yerel Tohum ve Teknoloji Desteği:** Küçük çiftçilerin yerel tohum, doğal gübre ve düşük maliyetli tarım teknolojilerine erişimi artırılmalıdır.

3. GENÇLERİN TARIMA KAZANDIRILMASI

- **Teşvik ve Eğitim Programları:** Gençlerin tarımla ilgilenmesini sağlamak için eğitim programları ve uygulamalı çiftçilik projeleri başlatılmalıdır.
- **Geri Ödemesiz Hibe Programları:** 30 yaş altı gençler için tarıma yönelik geri ödemesiz hibeler verilerek kırsal üretim cazip hale getirilmelidir.

4. KOOPERATİFLEŞME VE KIRSAL KALKINMA

- **Lojistik ve Pazar Destek Kooperatifleri:** Küçük çiftçilerin ürünlerini toplamak, dağıtmak ve pazarlamak için yerel üretici kooperatifleri kurulmalı ve desteklenmelidir.
- **Kırsal Kalkınma Projeleri:** Kırsalda tarım ve hayvancılığı cazip hale getiren projeler uygulanarak bölgedeki üreticilerin gelir düzeyi artırılmalıdır.

Fotoğraflar (sol üstten sıra ile): Adobe, Sera Tolgay, Aysim Türkmen

MİLLEYHA SULAK ALANI

Milleyha Sulak Alanı, sadece göçmen kuşların değil, tüm havzanın yaşam döngüsünü besleyen eşsiz bir ekosistemdir. Bu doğal vaha, suyu süzer, taşkınları yavaşlatır ve binlerce canlıya ev sahipliği yapar. Ancak, insan baskısı ve kontrolsüz müdahalelerle her geçen gün biraz daha küçülmektedir. Milleyha'yı korumak, iklim değişikliğiyle mücadelede ve biyolojik çeşitliliği sürdürmede elimizdeki en güçlü doğal araçlardan biridir.

Fotoğraf: Sera Tolgay

MİLLEYA SULAK ALANI

36.070161° N, 35.956709° E

HEDEF 4

MİLLEYHA SULAK ALANI KORUNARAK BİYOÇEŞİTLİLİK VE EKOSİSTEM SAĞLIĞI DESTEKLENMELİ

Milleyha Sulak Alanı, kıtalararası kuş göç yolları üzerinde kritik bir durak noktası olup, göçmen kuşlar için dinlenme ve beslenme alanı sağlar. “Mahalli Öneme Sahip Sulak Alan” ilan edilen bölgede en az 300 bitki, 312 kuş türü, 27 kelebek türü, 7 memeli, 12 sürüngen ve 4 amfibi türü tespit edilmiştir. Bu özel sulak alan suyu filtre ederek su kalitesini iyileştirir ve taşkınları kontrol etmeye yardımcı olur. Milleyha, aynı zamanda bir deprem bölgesi olan Hatay Ovası ve Samandağ’da bulunan alüvyal topraklar üzerinde yer almakta olup, yapılaşma için son derece risklidir. Çevre ve imar planlarında korunarak sulak alan ekosistemleri olarak muhafaza edilmesi büyük önem taşımaktadır. Ancak, yapı alanlarının genişletilmesi ve kaçak avcılık gibi tehditler bu ekosistemi tehlikeye atmaktadır. Milleyha’yı korumak, bölgedeki canlı yaşamının ötesinde su döngüsü için ve dayanıklı bir yeni inşaa süreci için hayati önem taşımaktadır.

1. BİLİMSEL ÇALIŞMALAR İLE MİLLEYHA’NIN DEĞERİNİN KAYIT ALTINA ALINMASI

- **Envanter Çalışması:** Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü koordinasyonunda yapılan bilimsel bir envanter çalışması bölgenin su döngüsünü göz önünde bulundurarak en az dört mevsimi içermeli ve tarihsel verileri de içermelidir.
- **Biyoçeşitlilik ve Ekosistem Hizmetlerinin Haritalanması:** Milleyha’nın sağladığı ekosistem hizmetleri (su filtrasyonu, taşkın kontrolü, karbon tutumu, kuş göç yolu desteği vb.) ile kumul ve sucul habitat zenginliği haritalanarak hem karar vericilere hem de kamuoyuna anlatılmalı; bu değerlerin korunması için finansal destek modelleri geliştirilmelidir.

2. SULAK ALAN YÖNETİM PLANI HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI

- **Koruma Bölgelerinin İmar Planlarına Yansıtılması:** Koruma ve tampon alanları haritalanmalı ve tescillenmelidir.
- **Ramsar Alanı İlanı:** Milleyha, Ramsar kriterini karşılayan ve göçmen kuşlara ev sahipliği yapan ender bir ekosistemdir. Bilimsel verilerle desteklenen bir adaylık dosyası

hazırlanarak Ramsar Alanı ilanı için Ulusal Komisyona başvuru süreci başlatılmalıdır.

- **Yönetim Planı:** Yerel belediyeler, akademisyenler ve STK’larla birlikte yönetim planının hazırlanması ve izleme komitesi kurulması sağlanmalıdır.
- **Yapısal Müdahalelerin Azaltılması:** Olası yapısal müdahaleler en aza indirilmeli, hafif ve doğaya uyumlu çözümler tercih edilmelidir. Kuşları rahatsız etmeyecek şekilde tasarlanmış patikalar planlanmalıdır.
- **Kaçak Yapıların Kaldırılması:** Alandaki kaçak yapılar kaldırılmalı, yeni yapılaşmaya izin verilmemelidir.
- **Moloz Dökümünün Önlenmesi:** Sulak alan çevresine moloz dökülmesi engellenmelidir.

3. KAÇAK AVCILIĞIN VE İNSAN KAYNAKLI BASKILARIN ÖNLENMESİ

- **Görünürlük:** Bölgeye var olanların dışında uyarı tabelaları yerleştirilmeli, av yasakları daha görünür hale getirilmelidir.
- **Farkındalık:** Yerel halk ve okullar için bilinçlendirme çalışmaları ve gönüllü “doğa koruyucu” programları başlatılmalıdır.
- **Güvenlik ve Denetim:** Kaçak avcılığın ve araç girişlerinin önüne geçilmesi için güvenlik önlemleri artırılmalı, doğa koruma ekiplerinin devriye sıklığının artırılması, zabıta ve jandarma ile koordinasyonu sağlanmalıdır.

4. DOĞA TABANLI EĞİTİM VE EKOTURİZM PROGRAMLARI

- **Doğa Yürüyüşleri ve Kuş Gözlemi:** Yerel rehberlerin eğitilmesi, ziyaretçiler için ahşap yürüyüş yolları ve bilgilendirme tabelaları gibi hafif dokunuşlu bir altyapı oluşturulmalıdır.
- **Okul Programları ve Eğitimler:** Milli Eğitim Müdürlüğü ve yerel okullar iş birliğiyle gençler için doğa eğitimi modüllerinin hazırlanması ve alan gezilerinin teşvik edilmesi çok önemlidir.
- **Ekoturizm Etkinlikleri:** Ekoturizm girişimlerinin (örneğin kuş gözlem festivalleri, doğa kampı etkinlikleri) tanıtımı ve STK iş birlikleri ile hayata geçirilmesi aynı zamanda yerel halka gelir kaynağı oluşturabilir.

Caprimulgus aegyptius

Sera Tolgay

Himantopus himantopus

Erol Yüksek

Egretta garzetta

Sera Tolgay

Limbarda crithmoides

Sera Tolgay

Sera Tolgay

Arum milleyhanum

Samim Kayıkcı

Kenan Kantarcı

37

Kenan Kantarcı

SAMANDAĞ KIYI ŞERİDİ

Akdeniz'in en uzun doğal plajlarından biri olan Samandağ kıyı şeridi, yalnızca deniz kaplumbağaları için değil, yerel halk için de eşsiz bir yaşam alanıdır. Ancak kıyı kenar çizgisinin ihlali, kontrolsüz yapılaşma ve habitat tahribatı bu ekosistemi her geçen gün biraz daha geri dönüşsüz biçimde zorluyor. Bu özel kıyının korunması, doğa ile uyumlu bir yaşam kültürünün desteklenmesi için kritik bir başlangıç noktası.

Fotoğraf: Sera Tolgay

HEDEF 5

KIYI KENAR ÇİZGİSİ İHLALLERİ ÖNLENMELİ, KAMUYA AÇIK VE DOĞA DOSTU KIYI KULLANIMI TEŞVİK EDİLMELİ

Samandağ kıyılarında kamuya açık, erişilebilir ve doğa dostu bir kıyı kullanımının sağlanması amaçlanmaktadır. Kıyı kenar çizgisini ihlal eden yapıların önlenmesi, sahil şeridinde betonlaşmanın durdurulması ve doğal habitatların (özellikle kaplumbağa yuvalama alanları, kumul sistemleri) korunması bu hedefin temelidir. Kıyı yönetimi yalnızca fiziksel bir düzenleme değil, ekolojik koruma, afet riski azaltımı ve toplumsal katılımın bir araya geldiği bütüncül bir süreç olmalıdır. Bu doğrultuda, hem doğayı hem de yerel yaşamı destekleyen politikalar geliştirilmelidir.

1. DENİZ KAPLUMBAĞASI KORUMA ALANI OLUŞTURULMASI

Samandağ kıyılarında *Chelonia mydas* gibi tehlike altındaki deniz kaplumbağalarının yuvalama alanlarını kapsayan bir Deniz Koruma Alanı (*Marine Protected Area - MPA*) ilan edilmelidir.

- **Bilimsel İzleme ve Haritalama:** Kaplumbağaların yuvalama dönemlerine dair bilimsel veriler toplanmalı, kumsallar haritalanmalı ve bu bilgiler kamu kurumları ve yerel paydaşlarla paylaşılmalıdır.
- **Koruma Sınırları ve Erişim Kuralları:** DKA'nın sınırları net şekilde belirlenmeli, yuvalama döneminde sahil kullanımı kısıtlanmalı; gece ışıklandırması, kamp ve araç girişi gibi faaliyetler denetim altına alınmalıdır.
- **Gönüllü İzleme ve Toplum Katılımı:** Yerel halk, gençler ve öğrencilerden oluşan gönüllü izleme ekipleri kurulmalı; yuvalama gözlemleri, sahil temizliği ve bilinçlendirme çalışmaları bu ekipler tarafından yürütülmelidir.
- **Koruma Eğitimi ve Tanıtım:** Okullarda ve halk eğitim merkezlerinde deniz kaplumbağalarıyla ilgili bilgilendirme faaliyetleri yapılmalı; DKA'nın önemi kamuoyuna sanatsal ve görsel araçlarla anlatılmalıdır. Koruma uygulamalarının sürdürülebilirliği için belediye, üniversite ve doğa derneklerinin ortak çalışmaları desteklenmelidir.

2. KUMUL EKOSİSTEMLERİNİN RESTORASYONU VE KIYI YAPILAŞMASININ DURDURULMASI

Doğal kumul yapılarının korunması ve bozulmuş alanların bitkisel örtüyle rehabilite edilmesi sağlanmalıdır.

- **Kıyı Yapılaşmasının Sınırlandırılması:** Sahil şeridinde kumul ekosistemin üzerinde yapılaşma yasağı uygulanmalı. Bu alanda beton zeminler kaldırılmalı ve bu bölgeler doğaya geri dönüştürülmelidir.
- **Doğa Dostu Erişim Altyapısı:** Kumulların etrafında sadece ahşap yürüyüş yolları yapılmalı ve bilgilendirme tabelaları eklenmelidir.

3. EKOLOJİK KORİDORLAR VE KIYI YÖNETİMİ

Kıyı boyunca doğa koruma alanlarını birbirine bağlayan ekolojik koridorlar oluşturulmalı, kıyı alanları için iklim değişikliğine uyumlu yönetim planları hazırlanmalıdır.

- **Ekolojik Koridorlar ve Doğal Geçiş Alanları:** Koruma alanları ve sulak alanlar arasında bağlantı sağlayan doğal geçiş yolları planlanmalıdır.
- **Kıyı İklim Riski ve Arazi Kullanım Planlaması:** Kıyı bölgesinde sel riski, erozyon ve iklim etkileri için önleyici planlamalar yapılmalı. Ekoloji temelli arazi kullanım rehberleri hazırlanmalı ve Milleyha sulak alanın yönetimi ile koordinasyon sağlanmalıdır.
- **Katılım ve Ortak Yönetim Mekanizmaları:** Balıkçılar, köy dernekleri, kooperatifler gibi yerel paydaşlar koruma ve yönetim sürecine dahil edilmelidir. Yerel bilgi ve geleneksel kullanım biçimleri korunmalı ve belgelenmelidir.

BİR SONRAKİ ADIMLAR

VİZYONDAN UYGULAMAYA

Bu vizyon planı, tamamen gönüllülerden oluşan bir ekip tarafından hazırlanmış ve kamuoyunda farkındalık yaratmayı amaçlayan bir çalışmadır. Bölgenin doğal, kültürel ve ekolojik mirasını korumaya yönelik bu çaba, sadece sivil bir girişim değil, aynı zamanda kamu kurumlarını, yerel yönetimleri ve toplumu ortak bir hedef etrafında buluşturmaya çağırان bir davettir.

Bu plan, eldeki kısıtlı kaynaklar ve bir yıllık gönüllü çalışma süreciyle derlenen veriler ışığında hazırlanmıştır. Çalışma, kapsamlı olmasına rağmen, sınırları aşan boyutu nedeniyle Asi Nehri'nin Lübnan ve Suriye'den geçen kesimleri ile Amik Ovası gibi önemli alanları kapsam dışında bırakmak zorunda kalmıştır. Bu nedenle sunulan plan, tamamlanmış bir nihai belge değil, gelişmeye açık ve katkıya ihtiyaç duyan bir başlangıç noktası olarak değerlendirilmelidir. Süreç ilerledikçe yeni veri ve paydaş katkılarıyla zenginleşecek, bölgenin bütüncül korunmasına hizmet edecek yaşayan bir belge niteliği taşıyacaktır. **Asi Nehri nasıl yaşayan bir varlıksa, çevre vizyon planı da yaşayan ve zamanla gelişecek olan bir belgedir.**

Bir sonraki adım, devlet kurumlarının da dahil olduğu, kapsayıcı ve bütüncül bir çevre düzeni planı sürecinin başlatılmasıdır. Bu süreçte, burada belirlenen temel hedefler ve ilkeler rehber alınarak vizyon planına kurumsal düzeyde destek sunulmalı; doğa temelli çözümler, katılımcı planlama ve uzun vadeli ekolojik dayanıklılık gibi yaklaşımlar karar alma mekanizmalarına entegre edilmelidir.

Hazırlanan bu plan, yalnızca bir bölgede değil, afetlerden sonra yeniden inşa sürecine giren tüm yerel yönetimler ve topluluklar için ilham verici bir örnek olabilir. Samandağ'dan Arsuz'a, İskenderun'dan Antakya kent merkezine kadar uzanan coğrafyada doğa dostu bir iyileşme ve yeniden yapılanma sürecinin önünü açmak mümkündür. Bu yaklaşımın yaygınlaştırılması, hem yerel hem de bölgesel ölçekte ekolojik ve toplumsal dayanıklılığı artıracaktır.

Aynı zamanda, bu çalışma sadece yerel bir mesele değil, uluslararası öneme sahip bir çabadır. Asi Nehri'nin üç ülkeyi kapsayan sınır aşan yapısı ve Milleyha gibi alanların Akdeniz havzasındaki stratejik konumu göz önüne alındığında, bölge küresel çevre politikaları açısından da dikkatle izlenmesi gereken bir noktadadır. Bu nedenle, su kalitesi ölçümleri, mevcut durum analizleri ve biyolojik izleme çalışmalarının yapılması; ayrıca uluslararası fonlara, araştırma programlarına ve dayanışma ağlarına başvurulması, sürecin sürdürülebilirliği için kritik önemdedir.

KATKIDA BULUNANLAR

Bu vizyon planının şekillenmesinde katkıda bulunan tüm uzmanlara, yerel liderlere, aktivistlere ve gönüllülere en içten teşekkürlerimizi sunarız. Çalıştaylar süresince paylaştıkları bilgi, deneyim ve önerilerle bu süreci zenginleştiren aşağıdaki isimler, doğa ile uyumlu ve katılımcı bir gelecek için yürütülen ortak çabanın temelini oluşturmuştur:

- Acarkan Özkan
- Ali Kanatlı
- Anıl Rudvan
- Ayhan Kara
- Ayten Temiz
- Bilge Sözer
- Bozlu Halkı
- Ecevit Alkan
- Emel Karaçay
- Erdem Boz
- Erol Yüksek
- Hasan Özgün
- Hiyam Havlioğlu
- Hüsnü Tuncer
- İsmail Zubari
- İzzet Olgar
- Kenan Kantarcı

- Kıymet Doğru
- Mehmet Akgün
- Mevlüt Oruç
- Mustafa Alkaya
- Nidal Özdemir
- Neval Oğan Balkız
- Sabahat Aslan
- Sadun Bölükbaşı
- Sait Tuncer
- Salim Diyar
- Samim Kayıkçı
- Semiha Temiz
- Serkan Koç
- Seycan Mübarek Şahutoğlu
- Şahin Gümüş
- Sinem Kayıkçı
- Tacettin İnandı
- Uğur Akgül

DESTEKÇİLERİMİZ:

Bu yayın, the Conservation Collective, Turkish Philanthropy Funds, Turkey Mozaik Foundation ve Sivil Toplum için Destek Vakfı iş birliği ile hayata geçirilen Turquoise Coast Environment Fund - Turkey (TCEF)'in finansal desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğinden sadece Antakya Çevre Koruma Derneği sorumlu olup, herhangi bir şekilde destekçi kurumların görüşlerini yansıtmamaktadır.

TURKISH
PHILANTHROPY
FUNDS

MOZAIK
TURKİYE MOZAIK FOUNDATION

Dünya Mirası
Adalar

Bluescapes
Alliance